

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ
«ΔΙΚΑΙΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΛΟΓΩ ΥΠΕΡΒΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΗΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΤΗΣ
ΔΙΚΗΣ, ΣΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ»

----- , -----

1. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) με πάγια νομολογία έχει επισημάνει ότι ο μεγάλος όγκος προσφυγών που ασκούνται ενώπιόν του με αντικείμενο την καθυστέρηση των δικών στα εθνικά δικαστήρια βάλλει κατά της δικής του αποτελεσματικής λειτουργίας και ενδέχεται να υπονομεύσει το κύρος του. Τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης καλούνται να αντιμετωπίσουν τις καθυστερήσεις ενώπιον των εθνικών τους δικαστηρίων με εθνικά μέσα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, η οποία επιβάλλει η προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου να εξασφαλίζεται καταρχάς σε εθνικό επίπεδο και να ελέγχεται επικουρικά από το ΕΔΔΑ.

2. Είναι γνωστό ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα καθυστέρησης των δικών στη χώρα μας είχε παρατηρηθεί στις υποθέσεις που εκδικάζονταν από τα διοικητικά δικαστήρια. Το γεγονός αυτό είχε ως συνέπεια την έκδοση από το ΕΔΔΑ της πιλοτικής απόφασης Αθανασίου κατά Ελλάδας της 10-12-2010. Με την απόφαση αυτή τέθηκε προθεσμία ενός έτους από τη στιγμή που η απόφαση θα γινόταν τελειωτική (δηλαδή έως 10-3-2012), προκειμένου η ελληνική πολιτεία να θεσπίσει προσφυγή ή συνδυασμό προσφυγών με αποζημιωτικό ή/και επιταχυντικό χαρακτήρα. Ο έλληνας νομοθέτης, σεβόμενος την ανωτέρω προθεσμία και τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ, θέσπισε τα άρθρα 53-59 του νόμου 4055/2012 (Α' 51) και τα πρώτα δείγματα εφαρμογής τους προοιωνίζουν τη θετική συμβολή για την έγκαιρη απονομή της διοικητικής δικαιοσύνης στη χώρα μας και πάντως την προστασία των θιγομένων από την καθυστέρηση εκδίκασης της υπόθεσής τους. Δημιουργούν, όμως, περαιτέρω και ένα θετικό κλίμα ως προς την εικόνα της χώρας που σέβεται τις διεθνείς υποχρεώσεις της.

3. Το πρόβλημα αυτό είναι σοβαρό, όμως, και στις διαδικασίες ενώπιον των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) με πιλοτικές αποφάσεις του (arrêts pilotes), μεταγενέστερες του παραπάνω νόμου, που εκδόθηκαν επί προσφυγών κατά της

Ελλάδας,έκρινε ότι οι μεγάλες καθυστερήσεις τόσο στις διαδικασίες ενώπιον των ποινικών (απόφαση Μιχελιουδάκης της 3-4-2012) όσο και ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων (απόφαση Γλύκαντζη της 30-10-2012), αποκαλύπτουν την ύπαρξη προβλήματος συστημικού χαρακτήρα. Ειδικότερα, όπως παρατηρεί το ΕΔΔΑ και στις δύο προαναφερθείσες πιλοτικές αποφάσεις του, οι σοβαρές καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης είναι ένα φαινόμενο που προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία και μπορεί να θέσει σε διακινδύνευση την εμπιστοσύνη του κοινού στην αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος , σε ακραίες δε περιπτώσεις να θεωρηθεί ότι συνιστά εμπόδιο στην πρόσβαση σε δικαστήριο, καθώς επίσης ότι ισοδυναμεί με αρνησιδικία (απόφ. Μιχελιουδάκης παρ.72, απόφ. Γλύκαντζη παρ.75).

4. Το ΕΔΔΑ με αποφάσεις του έχει νομολογήσει ότι το άρθρο 13 της ΕΣΔΑ εγγυάται την ύπαρξη στο εσωτερικό δίκαιο προσφυγής η οποία εξασφαλίζει στον ενδιαφερόμενο την πραγματική άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση. Η προσφυγή αυτή πρέπει να είναι αποτελεσματική, χωρίς τούτο να σημαίνει ότι η έκβασή της πρέπει να είναι πάντοτε ευνοϊκή για τον προσφεύγοντα, η «αρχή» δε από την οποία εξετάζεται η προσφυγή δεν απαιτείται να είναι δικαστήριο αλλά μπορεί να είναι διοικητικό όργανο υπό την προϋπόθεση ότι οι εγγυήσεις που το περιβάλλουν και οι εξουσίες που του έχουν ανατεθεί εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα της προσφυγής.

5. Όπως διαπιστώνει το ΕΔΔΑ στις προαναφερθείσες πιλοτικές αποφάσεις (Μιχελιουδάκης για τα ποινικά και Γλύκαντζη για το πολιτικά δικαστήρια), από το έτος 2007 μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί πάνω από 40 αποφάσεις κατά της Ελλάδας που διαπιστώνουν παραβιάσεις των άρθρων 6 παρ.1 και 13 της ΕΣΔΑ στις ποινικές δίκες και πάνω από 30 αποφάσεις που διαπιστώνουν παραβιάσεις των ίδιων άρθρων στις πολιτικές δίκες. Η πολιτεία έχει καταβάλει ήδη σημαντικά ποσά που έχουν επιδικασθεί από το ΕΔΔΑ επί προσφυγών που ασκήθηκαν ενώπιόν του για δίκαιη ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης των προσφευγόντων από την καθυστέρηση της εκδίκασης των υποθέσεων τους. Παρατηρείται δε προοδευτική αύξηση των επιδικαζομένων αποζημιώσεων τα τελευταία έτη, λόγω του σημαντικού αριθμού των υποθέσεων που άγονται ενώπιον του ΕΔΔΑ για παραβίαση των άρθρων 6 παρ.1 και 13. Αρκεί να σημειωθεί προκειμένου να γίνει κατανοητό το μέγεθος του προβλήματος ότι τα δύο τρίτα των ελληνικών υποθέσεων για τις οποίες διαπιστώθηκαν από το

ΕΔΔΑ παραβιάσεις της ΕΣΔΑ αφορούν την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και την έλλειψη αποτελεσματικής προσφυγής, τόσο ενώπιον των διοικητικών όσο και ενώπιον των πολιτικών και ποινικών δικαστηρίων.

6. Το ΕΔΔΑ αναγνωρίζει με τις προαναφερθείσες πιλοτικές αποφάσεις του (Μιχελιουδάκης και Γλύκαντζη) τις σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες που έχουν ληφθεί τα τελευταία χρόνια και ιδίως με τους πλέον πρόσφατους νόμους 3869/2010, 3900/2010, 3904/2010 και 3994/2011 για την επιτάχυνση των ρυθμών απονομής της δικαιοσύνης, παρά ταύτα, όμως, διαπιστώνει ότι το πρόβλημα εξακολουθεί να παραμένει σοβαρό. Σχετικώς, στην απόφαση Μιχελιουδάκης (παρ.71) το ΕΔΔΑ παρατηρεί ότι η ύπαρξη συστημικού προβλήματος επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι εκκρεμούν ενώπιόν του πάνω από **250** προσφυγές κατά της Ελλάδας με αντικείμενο την διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών, εκ των οποίων πάνω από **50** αφορούν αποκλειστικά τις διαδικασίες ενώπιον των **ποινικών** δικαστηρίων. Στην απόφαση Γλύκαντζη (παρ.74) επισημαίνεται ότι οι εκκρεμείς ενώπιον του ΕΔΔΑ προσφυγές κατά της Ελλάδας που αφορούν αποκλειστικά τις διαδικασίες ενώπιον των **πολιτικών** δικαστηρίων υπερβαίνουν τις **70**.

7. Με τις παραπάνω αποφάσεις καλείται το Ελληνικό Κράτος να υιοθετήσει εντός έτους από της τελεσιδικίας τους, ήτοι μέχρι 3/07/2013 για τα ποινικά δικαστήρια (απόφαση Μιχελιουδάκης) και μέχρι 30/01/2014 για τα πολιτικά δικαστήρια (απόφαση Γλύκαντζη), αποτελεσματική προσφυγή ή συνδυασμό προσφυγών σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση του προβλήματος, σύμφωνα με τα κριτήρια της νομολογίας του ΕΔΔΑ. Η υποχρέωση συμμόρφωσης προς τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ απορρέει ιδίως από το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ, που παρακολουθείται δυνάμει της ίδιας διάταξης από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

8. Εν όψει των ανωτέρω, ο νομοθέτης, σε συμμόρφωση με τις προαναφερθείσες αποφάσεις, οφείλει να θεσμοθετήσει τις απαραίτητες διαδικασίες για την εξέταση και αντιμετώπιση της υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της πολιτικής και της ποινικής δίκης από εθνικά όργανα, χωρίς την ανάγκη προσφυγής στο ΕΔΔΑ, όπως ήδη έπραξε για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού στη διοικητική δίκη με τα άρθρα 53-59 του ν.4055/2012.

10. Αν και ο στόχος παραμένει η ταχεία απονομή της δικαιοσύνης, η αποκατάσταση σε περίπτωση διαπίστωσης υπέρβασης του ευλόγου χρόνου της διαδικασίας μπορεί να είναι και χρηματική, σύμφωνα και με τη σχετική

νομολογία του ΕΔΔΑ (Scordino¹ ό.α., ιδίως παρ.186,187 και πιλοτικές αποφάσεις Μιχελιουδάκης παρ.77 και Γλύκαντζη παρ.77-79). Η εκδίκαση των υποθέσεων εντός ευλόγου χρόνου αποτελεί βεβαίως μέλημα ενός κράτους δικαίου, στοιχείο του οποίου είναι η ταχεία απονομή της δικαιοσύνης που ενδιαφέρει πρωτίστως τους έλληνες πολίτες και τους εν γένει εμπύκτοντες στην δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων. Η απονομή της δικαιοσύνης εντός ευλόγου χρόνου και η υιοθέτηση προσφυγής ή συνδυασμού προσφυγών για την αποκατάσταση, κατά κύριο λόγο, της ηθικής βλάβης των διαδικών, σε περίπτωση υπέρβασης του ευλόγου χρόνου της διαδικασίας, με βάση τα κριτήρια της νομολογίας του ΕΔΔΑ, σε εθνικό συμβάλλει σημαντικά στην πολιτική εικόνα της χώρας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, αλλά και με την κρατούσα αντίληψη της νομολογίας του ΕΔΔΑ (βλιδίως Cochiarella κατά Ιταλίας, απόφαση της Μείζονος Συνθέσεως της 29-3-2006) οδηγεί σε εξορθολογισμό των επιδικαζομένων αποζημιώσεων για υπέρβαση του ευλόγου χρόνου της διαδικασίας και πρόσφατη απόφαση του ΕΔΔΑ Gordana ADZI-SPIRKOSKA και άλλοι κατά της FYROM της 3/11/2011, που έκρινε ότι η δίκαιη ικανοποίηση σε εθνικό επίπεδο δεν μπορεί να είναι κατώτερη του 66% του ποσού που θα χορηγούσε το ΕΔΔΑ σε παρόμοιες υποθέσεις. Αντιθέτως αποζημίωση 20% του ποσού αυτού δεν είναι συμβατή με την σύμβαση, απόφαση Jakuronic κατά Κροατίας της 31/7/2007).

11. Η πρόβλεψη προσφυγής δεν προδικάζει μια ευνοϊκή οπωσδήποτε εξέλιξη για τον προσφεύγοντα. Όμως η προσφυγή πρέπει να είναι αποτελεσματική, ώστε είτε να μπορεί να αποτρέψει την προβαλλόμενη παραβίαση ή την συνέχισή της είτε να μπορεί να αποκαταστήσει την προκληθείσα βλάβη στον ενδιαφερόμενο από την καθυστέρηση της εκδίκασης της υπόθεσής του.

12. Στην πιλοτική απόφαση Μιχελιουδάκης, το ΕΔΔΑ υποδεικνύει, επιπλέον, ως αποτελεσματικό μέσο για την αποκατάσταση της βλάβης που προκαλείται από την καθυστέρηση της εκδίκασης της ποινικής δίκης, σε περίπτωση καταδίκης του κατηγορουμένου, τη μείωση της επιβαλλόμενης ποινής, κατά τρόπο ρητό και μετρήσιμο (παρ.77). Η μείωση της ποινής μπορεί να αποτελεί επαρκή αποκατάσταση είτε από μόνη της είτε σε συνδυασμό με χρηματική αποκατάσταση. Όπως επισημαίνει το ΕΔΔΑ στην παραπάνω απόφασή του (παρ. 32 και 77), τη μείωση της ποινής προβλέπουν, ως επαρκή αποκατάσταση για την υπέρβαση του ευλόγου χρόνου, οι έννομες τάξεις πολλών ευρωπαϊκών κρατών, μεταξύ των οποίων αυτές της Γερμανίας, της Δανίας, της Κύπρου, της

Ισπανίας, της Φιλανδίας, της Ουγγαρίας, της Τσεχίας, της Ελβετίας, του Λουξεμβούργου, του Ην. Βασιλείου κ.λπ.

13. Μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί από το ΕΔΔΑ πιλοτική απόφαση όσον αφορά την υπερβολική διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Τα προαναφερθέντα, όμως, ισχύουν και για τις υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το ΕΔΔΑ έχει ήδη εκδώσει σειρά αποφάσεων κατά της Ελλάδας, με πλέον πρόσφατη την απόφαση Καλατζή-Κανατά της 22-1-2013, με τις οποίες έχει κρίνει ότι υπάρχει υπέρβαση του ευλόγου χρόνου κατά την εκδίκαση υποθέσεων που άγονται προς κρίση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Περαιτέρω, εκκρεμούν ενώπιον του ΕΔΔΑ άνω των 100 προσφυγών κατά της Ελλάδας με την ως άνω αιτίαση.

14. Η θέσπιση αποτελεσματικής προσφυγής θα συμβάλει στην αποφυγή έκδοσης πιλοτικής απόφασης από το ΕΔΔΑ για την υπέρβαση του ευλόγου χρόνου στις διαδικασίες ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ενώ, περαιτέρω, θα καταστήσει δυνατή την αποφυγή εκδόσεως σωρείας καταδικαστικών για την Ελλάδα αποφάσεων από το ΕΔΔΑ για την ως άνω αιτία και, τέλος, θα οδηγήσει σε πλήρη και ενιαία αντιμετώπιση του ζητήματος της αποκατάστασης των θιγομένων από την υπέρβαση του ευλόγου χρόνου των διαδικασιών ενώπιον όλων των δικαστηρίων της χώρας.

16. Με το παρόν σχέδιο νόμου καθιερώνεται αίτηση δίκαιης ικανοποίησης (εύλογης χρηματικής αποκατάστασης) των διαδίκων για υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της πολιτικής και ποινικής δίκης, καθώς επίσης και της δίκης ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως αυτή έχει ερμηνευθεί από το ΕΔΔΑ, η οποία εξετάζεται στα πλαίσια της εθνικής έννομης τάξης. Την αίτηση μπορούν να ασκήσουν, σύμφωνα με το **άρθρο 1** του σχεδίου, όλοι οι διάδικοι που έλαβαν μέρος στη δίκη, εξαιρουμένων του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των δημοσίων νομικών προσώπων, τα οποία δεν είναι φορείς δικαιώματος άσκησης προσφυγής, κατά το άρθρο 34 της ΕΣΔΑ, λόγω του ότι πρόκειται για οργανισμούς που ασκούν δημόσια εξουσία. Με την αίτηση οι διάδικοι προβάλλουν ότι η διαδικασία καθυστέρησε αδικαιολόγητα και συγκεκριμένα ότι διήρκεσε πέραν του ευλόγου χρόνου που απαιτείται για τη διάγνωση των πραγματικών και νομικών ζητημάτων που ανέκυψαν στη δίκη.

17. Σύμφωνα με το **άρθρο 2** του σχεδίου, η αρμοδιότητα προς εξέταση της αίτησης για δίκαιη ικανοποίηση ανατίθεται σε μονομελείς συνθέσεις, προκειμένου να διασφαλισθεί η ταχύτητα στην έκδοση των σχετικών

αποφάσεων. Ειδικότερα, όταν πρόκειται για καθυστέρηση εκδίκασης υπόθεσης ενώπιον του Αρείου Πάγου, η αίτηση εκδικάζεται από Αρεοπαγίτη, που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου και όταν πρόκειται για καθυστέρηση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου από Σύμβουλο ή Πάρεδρο. Για καθυστέρηση δίκης ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, η αίτηση εκδικάζεται αντίστοιχα από Πρόεδρο Εφετών που υπηρετεί στο εκδόσαν την απόφαση εφετείο, από Πρόεδρο Πρωτοδικών που υπηρετεί στο εκδόσαν την απόφαση Πρωτοδικείο και από τον Ειρηνοδίκη που διευθύνει το εκδόσαν την απόφαση Ειρηνοδικείο.

18. Κατά το **άρθρο 3 παρ. 1** του σχεδίου η αίτηση ασκείται εντός προθεσμίας 6 μηνών από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου, για την οποία ο αιτών παραπονείται ότι υπήρξε υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της δίκης. Τούτο σημαίνει ότι αίτηση μπορεί να υποβληθεί μετά τη δημοσίευση οριστικής απόφασης, για το σύνολο των σχετικών αιτιάσεων για την καθυστέρηση. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται να μην υπερφορτωθεί το σύστημα με μεγάλο αριθμό αιτήσεων εφ' όσον μάλιστα ο αιτών έχει τη δυνατότητα να προβάλλει, μετά τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης, παράπονα για καθυστερήσεις και σε σχέση με τις μη οριστικές αποφάσεις και εν γένει τα στάδια που προηγήθηκαν. Είναι αυτονόητο ότι ο αιτών δίκαιη ικανοποίηση μπορεί να είναι οποιοσδήποτε διάδικος, τόσο ηττηθείς όσο και νικήσας, η αίτηση δε μπορεί να υποβληθεί για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας ξεχωριστά εφόσον ο αιτών θεωρεί ότι καθυστερήσεις παρεισέφεραν σε όλα τα στάδια εξέλιξης της δίκης. Στην **παρ. 2** προβλέπονται ανάλογες ρυθμίσεις για την ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου διαδικασία. Στην **παρ. 4** του ίδιου άρθρου προβλέπεται ότι η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου για το οποίο προβάλλεται ότι καθυστέρησε αδικαιολόγητα κατά την εκδίκαση της υπόθεσης, αναγράφονται δε ορισμένα στοιχεία, τα οποία απαριθμούνται, με σκοπό, μεταξύ των άλλων, τη διευκόλυνση της επικοινωνίας του δικαστή που είναι αρμόδιος για την εξέταση της αίτησης με τον αιτούντα, προκειμένου να διασφαλισθεί η ταχεία περαίωση της υπόθεσης. Στην ίδια παράγραφο προβλέπεται η εκ μέρους του αιτούντος κοινοποίηση της αιτήσεώς του στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, η οποία μπορεί να γίνεται με οποιονδήποτε τρόπο. Στην **παρ. 5** ορίζεται ως κανόνας ότι η αίτηση υπογράφεται από δικηγόρο, με τη ρύθμιση δε αυτή επιδιώκεται η αίτηση να συντάσσεται κατά τρόπο νομικά άρτιο έτσι ώστε να καθίσταται εύληπτη από το αρμόδιο όργανο η περιγραφή της υπόθεσης και οι λόγοι που οδήγησαν στην καθυστέρηση κατά

την εκδίκασή της, με τον τρόπο δε αυτό επιταχύνεται η έκδοση απόφασης εφόσον περιορίζεται ο κίνδυνος εμφιλοχώρησης ασαφειών ή σφαλμάτων. Στην **παρ. 6** προβλέπεται η καταβολή παραβόλου για την άσκηση της αίτησης, το ύψος του οποίου είναι εύλογο για τα εθνικά δεδομένα.

19. Στα **άρθρα 4 και 5** του σχεδίου καθορίζεται η διαδικασία μετά την κατάθεση της αίτησης και αντίστοιχα τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για την επιδίκαση της δίκαιης ικανοποίησης, σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Ειδικότερα, στις **παρ. 1 και 2 του άρθρου 4** ορίζεται ότι ο οικείος πρόεδρος ή διευθύνων το δικαστήριο ορίζει με πράξη του, μετά την κατάθεση της αίτησης, τον δικαστή που θα εκδικάσει την αίτηση, καθώς και την ημέρα και ώρα συζήτησης της υπόθεσης, η οποία δεν μπορεί να απέχει από την κατάθεσή της πέραν των πέντε (5) μηνών. Η πράξη επιδίδεται στον αιτούντα ή στον πληρεξούσιο δικηγόρο του και, με αντίγραφο της αίτησης, στον Υπουργό Οικονομικών με φροντίδα της αρμόδιας γραμματείας τριάντα (30) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της συζήτησης. Περαιτέρω, προβλέπεται ότι η γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση συντάσσει έκθεση με το ιστορικό της υποθέσεως την οποία υποβάλλει στον ορισθέντα για την εκδίκαση δικαστή, δεκαπέντε τουλάχιστον ημέρες πριν τη δικάσιμο. Η έκθεση αυτή τίθεται στη διάθεση των διαδίκων (αιτούντος και Ελληνικού Δημοσίου). Στην **παρ. 4 του ίδιου άρθρου** ορίζονται τα στοιχεία που πρέπει να μνημονεύει ο αιτών στην αίτησή του από τα οποία να προκύπτει με σαφήνεια και καθαρότητα η πορεία της υπόθεσης, ενώπιον του δικαστηρίου στο οποίο ισχυρίζεται ότι υπήρξε καθυστέρηση. Κατά την **παρ. 5 του ως άνω άρθρου**, το Δημόσιο λαμβάνει θέση επί της δικονομικής συμπεριφοράς των διαδίκων και των αρμοδίων κρατικών αρχών κατά την εξέλιξη της δίκης, την πολυπλοκότητα της υπόθεσης και επικαλείται οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κρίνει σκόπιμο για τη διάγνωση της υπόθεσης. Στην **παρ. 6** προβλέπεται δέμηνη προθεσμία για την έκδοση της απόφασης, που αρχίζει από τη συζήτησή της με σκοπό την ταχύτερη δυνατή περαίωση της υπόθεσης, ρητά δε προβλέπεται ότι δεν επιτρέπεται η άσκηση ενδίκου μέσου κατά της απόφασης που εκδίδεται επί της αίτησης.

20. Στο **άρθρο 5** του σχεδίου ορίζονται τα κριτήρια διαπίστωσης της υπέρβασης της εύλογης διάρκειας της δίκης. Τα κριτήρια, όπως επίσης και τα κριτήρια επιδίκασης της δίκαιης ικανοποίησης και το ύψος των επιδικαζομένων κατ'αυτό τον τρόπο ποσών, απηχούν εν πολλοίς τη νομολογία του ΕΔΔΑ επί

εξετάσεως αιτημάτων των προσφευγόντων, ενώπιον αυτού, περί εύλογης αποζημίωσης, μετά την κρίση περί παραβιάσεως της ΕΣΔΑ, για την βλάβη που επήλθε από τα αισθήματα άγχους, που τους προκαλούνται από την αβεβαιότητα του χρόνου έκβασης της υποθέσεώς τους. Ο δικαστής κρίνει με βάση τα ανωτέρω κριτήρια, αν υπήρξε υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της δίκης και σε καταφατική περίπτωση χορηγεί δίκαιη ικανοποίηση, αποκλειστικά για την προκληθείσα ηθική βλάβη εκ της προσβολής του δικαιώματος του πολίτη για ταχεία δίκη. Η καθυστέρηση δίκης αποτελεί τεκμήριο μαχητό ότι υπήρξε βλάβη, υπάρχουν όμως περιπτώσεις στις οποίες η διαπίστωση και μόνον της παραβίασης θεωρείται επαρκής ικανοποίηση, πρέπει όμως τούτο να αιτιολογείται ειδικώς (Απόφαση ΕΔΔΑ Cochiarella κατά Ιταλίας της 29/3/2006 παρ.95). Σύμφωνα με την **παρ. 2 του ίδιου άρθρου**, ο αρμόδιος δικαστής, αφού κρίνει ότι συντρέχει υπέρβαση εύλογης διάρκειας της δίκης, αποφαινεται για το αν πρέπει να καταβληθεί χρηματικό ποσό λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, την τυχόν ικανοποίηση του αιτούντος από άλλα μέτρα της κείμενης νομοθεσίας, σ' αυτά δε περιλαμβάνεται και η επιδίκαση υπέρ αυτού αυξημένης δικαστικής δαπάνης στη δίκη που υπήρξε καθυστέρηση, στο πλαίσιο του επιπέδου ζωής της χώρας. **Στην παρ. 3** του ίδιου άρθρου ρυθμίζονται τα ζητήματα που αφορούν την επιβολή της δικαστικής δαπάνης και προβλέπεται η δυνητική επιβολή της δαπάνης υπέρ του Δημοσίου επί απορρίψεως της αίτησης.

21. Στο **άρθρο 6** του σχεδίου ρυθμίζονται ζητήματα εκτέλεσης της απόφασης και ορίζεται προθεσμία έξι μηνών από την κοινοποίηση αυτής στον Υπουργό Οικονομικών για την καταβολή του ποσού της δίκαιης ικανοποίησης. Προβλέπεται επίσης, η αναγκαστική εκτέλεση εις βάρος του Δημοσίου προς είσπραξη του ανωτέρω ποσού, σε περίπτωση που δεν λάβει χώρα καταβολή αυτού εντός της προαναφερθείσης προθεσμίας (παρ. 1). Για την κάλυψη της σχετικής δαπάνης για τη δίκαιη ικανοποίηση των διαδίκων, εγγράφεται κατ' έτος ειδική πίστωση στον κρατικό προϋπολογισμό (παρ. 2).

22. Στο **άρθρο 7** προβλέπεται ότι τα οριζόμενα στα προηγούμενα άρθρα εφαρμόζονται αναλόγως και στις διαδικασίες ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων, δεδομένης της υποχρέωσης της χώρας να συμμορφωθεί προς τα κριθέντα από το ΕΔΔΑ με την πιλοτική απόφαση Μιχελιουδάκης κατά Ελλάδας, η οποία αφορούσε ειδικά την υπέρβαση του ευλόγου χρόνου εκδίκασης των ποινικών υποθέσεων. Ειδικότερα, με το άρθρο αυτό εισάγεται συνδυασμός των μέτρων που υποδεικνύονται με την ως άνω απόφαση του ΕΔΔΑ (παρ.75-78),

προκειμένου να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά η καθυστέρηση της εκδίκασης των ποινικών υποθέσεων και να προβλεφθεί η δίκαιη ικανοποίηση των θιγομένων. Συγκεκριμένα, εκτός από την αίτηση για δίκαιη ικανοποίηση που προβλέπεται στο πλαίσιο της δίκης ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, εισάγεται επιπλέον στο πλαίσιο της ποινικής δίκης ρύθμιση **(παρ.3)** που προβλέπει ότι, κατά την επιμέτρηση της ποινής από το δικαστήριο, συνεκτιμάται η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας. Η συνεκτίμηση αυτή γίνεται με ρητή μνεία και ειδική αιτιολογία στην οικεία απόφαση, δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, το ΕΔΔΑ έχει κρίνει ότι η μείωση της ποινής που επιβάλλεται στον καταδικαζόμενο μπορεί να συνιστά επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την υπέρβαση του ευλόγου χρόνου, εφ' όσον είναι ρητή και μετρήσιμη.

Αθήνα 29 Νοεμβρίου 2013

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

**ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ &
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ